

Markedsrapport Iran

Baggrund

Den 14. juli 2015 nåede Iran og P5+1 frem til en aftale omkring det iranske atomprogram, og medio januar 2016 blev aftalen endeligt implementeret og størstedelen af EU's, USA's og FN's sanktioner lempet. Dette åbnede op for det iranske marked, som har et stort eksportpotentiale.

Den 8. maj valgte Trump dog at trække USA ud af atom-aftalen med Iran med beskeden om, at USA planlægger at indføre det højeste niveau af økonomiske sanktioner mod Iran. Hvad dette nøjagtigt indebærer og hvilke implikationer det får dansk og europæisk eksport til Iran er fortsat ikke afklaret. Alt imens arbejder EU, som fortsat forpligter sig til aftalen, på højtryk for finde modtiltag, som skal understøtte eksporten til landet på trods af den amerikanske udmelding.

Tabel 1: Økonomiske nøgletal for Iran

	2014	2015	2016	2017	2018 (Skøn)	2019 (Skøn)
Real BNP-vækst (pct.)	4,3	-1,3	13,4	3,5	1,9	-2,6
BNP. pr. capita (USD)	5.395	4.724	5.027	5.305	5.086	4.961
Inflation (pct.)	17,2	13,7	8,7	10,0	10,7	13,4
Offentlig budgetbalance af BNP (pct.)	-1,1	-1,7	-2,2	-2,7	-3,0	-3,5
Offentlig gæld (brutto) af BNP (pct.)	10,0	12,2	12,7	14,8	16,7	19,1
Betalingsbalancens løb. poster af BNP (pct.)	3,1	0,3	3,9	3,8	4,9	3,7
Udlandsgæld af BNP.	1,3	1,6	1,3	1,9	2,5	2,8
Gældservicering af eksport	0,5	1,0	2,1	0,3	0,6	0,9
Importdækning i mdr.	15,1	18,9	20,3	15,3	12,1	13,1
Privat kreditgivning-vækst	25,7	20,2	30,5	23,0	21,00	14,0
Valutakurs IR:USD	25.942	29.011	30.915	33.226	40.536	49.454
Valutakurs IR:USD (på det sorte marked)	37.615	34.524	37.098	42.696	69.722	79.126

Kilde: EIU, Maj 2018, IMF World Economic Outlook, April 2018

Udgivet af: Dansk Erhverv i samarbejde med EKF – Danmarks Eksportkredit

Økonomisk udvikling

Iranerne har arbejdet med begrebet ”modstandsøkonomi”. Med det ønsker iranerne at sende et signal til omverdenen om, at sanktionerne ikke har skadet den iranske økonomi, og at de kan klare sig selv. Faktum er dog, at en række økonomiske nøgletal for Iran afslører, at den iranske økonomi i høj grad har lidt under sanktionerne. Dertil kommer landets afhængighed af olie. Iran er dog mere diversificeret end mange af de øvrige lande i regionen, men har alligevel store strukturelle udfordringer. Staten er i en transformation, hvor man ser et skifte fra en omfordelende stat, til en stat som i højere grad er styret af markeds kræfter, drevet af den private sektor og troen på trickle-down-effekten, hvilke har mange afledte udfordringer og konsekvenser.

Den iranske økonomi er karakteriseret ved et mindre underskud på det offentlige budget, overskud på betalingsbalancens løbende poster og en lav offentlig gæld og udlandsgæld. Selvom den iranske økonomi er mærket af de mange år med sanktioner, har Iran dog isoleret set et relativt godt økonomisk udgangspunkt. Der eksisterer dog fortsat store strukturelle udfordringer, og nu hvor de amerikanske sanktioner bliver genindført, vil det iranske økonomi gå en svær tid i møde.

Tabel 2: **Irans handelsforhold til Danmark**

Dobbeltbeskatningsaftale med Danmark	Nej
Dansk vareeksport til Iran 2017	2,30 mia. DKK
Dansk tjenesteeksport til Iran 2017	0,16 mia. DKK.
Dansk vare- og tjenesteeksport til Iran 2017	2,5 mia. DKK.
Dansk vareimport fra Iran 2017	0,08 mia. DKK.
Dansk tjenesteimport fra Iran 2017	0,15 mia. DKK.
Dansk vare- og tjenesteimport fra Iran 2017	0,23 mia. DKK.
Danske datterselskaber i Iran 2016	0

Kilde: SKAT og Danmarks Statistik

Politisk udvikling

I maj 2017 genvandt Rouhani præsidentembedet med et stærkt mandat. Dette var godt for dansk eksport, idet Rouhani er forretningsorienteret. Reformplanerne for den iranske banksektor skrider dog langsomt frem, og en rekapitalisering af den meget svage banksektor lader vente på sig. Det er dog fortsat EKF's vurdering, at banksektoren må forventes at have stor opbakning fra staten, idet denne er afgørende for landets reintegration med det internationale samfund. Den Øverste Åndelige Leder, Khamenei, er dog fortsat den ultimative beslutningstager. Regimet er fragmenteret, og det kan være svært

at opnå konsensus på tværs af alle beslutningsorganer pga. af polariseringen mellem de konservative kræfter og de moderate kræfter. Den Iranske Revolutionsgarde er loyal over for Den Øverste Åndelige Leder og er af afgørende betydning for landets stabilitet.

Den 14. juli 2015 nåede Iran og P5+1 (de fem permanente medlemmer af FN's sikkerhedsråd, Kina, Frankrig, Rusland, Storbritannien, USA plus Tyskland) frem til en aftale (JCPOA) omkring det iranske atomprogram, og medio januar 2016 blev aftalen endeligt implementeret og størstedelen af EU's, USA's og FN's sanktioner lempet. Dette åbnede op for det iranske marked, som har et stort eksportpotentiale, men optimismen aftog i kølvandet af valget af Trump pga. usikkerheden omkring den amerikanske udenrigspolitik. Trumps Iran-strategi kan overordnet beskrives som en anti-strategi, som grundlæggende baserer sig på at gå imod Obamas tidligere mærkesager og triumfer, og Trumps aversion mod Iran og atomaftalen mandede ud i, at Trump trak USA ud af atomaftalen i maj 2018.

Trump's udmelding kommer som følge af, at den amerikanske præsident, som en del af den amerikanske følgelovgivning, skal bekræfte suspenderingen af landets sanktioner mod Iran med 120 dages mellemrum. Trump har kritiseret flere aspekter af aftalen og kaldt aftalen for "the worst deal ever", men det har tidligere været vurderet, at man sandsynligvis ville finde en løsning uden om atomaftalen målrettet missilprogrammet, som kunne tilfredsstille Trump efter han i januar stillede et ultimatum om at fikse atomaftalen. USA har forhandlet intensivt med sine medunderskrivere Frankrig, Tyskland og Storbritannien, men altså uden at finde en løsning, som kunne lægge et tilfredsstillende pres på Iran. Det skal bemærkes, at USA trækker sig ud af aftalen, på trods af at Iran har overholdt deres del af aftalen. Europæerne og Iran har meldt ud at de forsat forpligter sig til aftalen, ligesom Kina, Rusland og FN, som også er medunderskrivere af aftalen.

I princippet kan aftalen bestå uden USA's deltagelse. Hvorvidt aftalen har værdi i et format uden USA er tvivlsomt pga. de amerikanske ekstra-territoriale sanktioner – hvis disse genindføres – som blandt andet rammer europæiske selskaber og banker. Derfor er der stor risiko for, at Iran ikke vil opnå de økonomiske fordele, de er blevet stillet til udsigt, hvorved incitamentet til at blive i aftalen forsvinder. Iran vil være særligt sårbar, hvis landets olieeksport påvirkes, som er en afgørende kilde til hård valuta. USA's udtrædelse af atomaftalen er ikke kun et udenrigspolitisk spørgsmål, men i høj grad en indenrigspolitik, og de konservative kræfter kommer styrket ud af krisen, mens den moderate præsident Rouhani politisk set er en svækket mand.

Der forhandles nu intensivt i EU om, hvorvidt man har mulighed for at mitigere implikationerne ved at amerikanerne trækker sig ud af atomaftalen og genindfører sanktionerne. Der vil højst sandsynligt indføres en række tiltag, men det vil blive vanskeligt i praksis at opretholde mulighederne for en voksende eksport til Iran, og langt hen af vejen vil det være et spørgsmål om symbolpolitik. Og det er en vanskelig opgave, idet balancen mellem modtiltag, symbolpolitik og handelskrig er hårfin. En ting er dog sikker – og det er, at det transatlantiske samarbejde endnu engang har lidt et nederlag. Trump har meddelt, at han er villig til at forhandle en helt ny atomaftalen, men i lyset af hvor mange år JCPOA var undervejs, vil det højst sandsynligt kræve mange lange forhandlinger at nå dertil.

Tabel 3: **Iran på globale ranglister**

WIPO's Global Innovation Index	75 (ud af 127)
World Economic Forum's Global Competitiveness Index	69 (ud af 137)
Transparency Internationals "Corruption by country"(efter laveste niveau)	130 (ud af 180)
Verdensbankens "Ease of doing business" (samlet score)	124 (ud af 190)
Verdensbankens individuelle parametre:	
Bureaukrati ved opstart af virksomhed (efter laveste niveau)	97 (ud af 190)
Adgang til kredit (efter nemmeste adgang)	90 (ud af 190)
Beskyttelse af mindretalsaktionærer (efter mest effektive beskyttelse)	170 (ud af 190)
Bureaukrati for virksomheder ved eksport/import (efter laveste niveau)	166 (ud af 190)

Kilde: Se kildehenvisning på sidste side

Markedsmuligheder

Iranerne efterspørger kvalitetsvarer og vestlige samarbejdspartnere, og med en veluddannet, ung befolkning og en voksende middelklasse, er der en anseelig købekraft i Iran. Efter flere år med sanktioner har iranerne desuden et opsparet investerings-behov. Den danske eksport til det iranske marked steg da også med ca. 55% til knap DKK 2 milliarder fra 2015 til 2016.

Elektricitetsforbruget - vil stige i takt med landets udvikling, hvilket vil kræve investeringer i sektoren. Vedvarende energi er en del af investeringsstrategien. Selvom det er atomaftalen, der nu for alvor står til at kunne lukke op for det iranske marked for vind, så trækker det også i den rigtige retning, at den iranske regering officielt har sat grøn energi højt på dagsordenen for at imødekomme et stigende energiforbrug.

Fødevarer, drikkevarer og tobak - Udgifter til fødevarer, drikkevarer og tobak udgør ca. 30 pct. af husholdningernes forbrug og repræsenterer dermed en værdi på ca. USD 60 mia. Med udsigt til en voksende befolkning og en stigende indkomst forventes dette tal at stige med USD 1 mia. om året. Danske input til fødevaresektoren, herunder industrielle maskiner, har et godt omdømme i Iran, og tidligere har dette været en stor eksportvare til Iran.

10 største danske eksportvarer til Iran

Tabel 4: Overkategorier

1.	Medicinske og farmaceutiske produkter 941 mio. kr.
2.	Kraftmaskiner og motorer 230 mio. kr.
3.	Maskiner og -tilbehør til industrien i.a.n. 219 mio. kr.
4.	Kemiske materialer og produkter i.a.n. 134 mio. kr.
5.	Organiske kemikalier 100 mio. kr.
6.	Elektriske maskiner og apparater i.a.n.; tilbehør 92 mio. kr.
7.	Specialmaskiner til forskellige industrier 82 mio. kr.
8.	Plast, ubearbejdet 71 mio. kr.
9.	Tekniske og videnskabelige instrumenter i.a.n. 63 mio. kr.
10.	Diverse forarbejdede varer, i.a.n. 59 mio. kr.

Kilde: Danmarks Statistik

Tabel 5: Underkategorier

1.	Næringsmidler, tilberedte, med indhold af mælkefedt på $\geq 1,5$ 85,2 mio. kr.
2.	Flyvemaskiner og andre luftfartøjer 74,6 mio. kr.
3.	Maskiner og apparater til køling og frysning 67,5 mio. kr.
4.	Enzymer og tilberedte enzymer 67,2 mio. kr.
5.	Reaktionsstartere, reaktionsacceleratorer og katalytiske præparater 58,5 mio. kr.
6.	Katalysatorer på bærestof 44,5 mio. kr.
7.	Kulturer af mikroorganismer 37,4 mio. kr.
8.	Dele og tilbehør til høreapparater 27,4 mio. kr.
9.	Mælk og fløde, i pulverform 27,1 mio. kr.
10.	Høreapparater 26,3 mio. kr.

Kilde: Danmarks Statistik

Kommercielt klima

Iran har et vanskeligt kommercielt klima, herunder et dårligt juridisk system og svært operationelt miljø. Med lempelserne af centrale sanktioner mod den finansielle sektor og store produktgrupper har der været udsigt til at det kommercielle klima vil forbedres væsentligt. Genindførelsen af de amerikanske sanktioner gør det dog vanskeligt at opnå de forbedringer. Det iranske marked kunne have samme potentiale som det tyrkiske marked, hvilket understreger de store muligheder, der potentielt ligger i det iranske marked.

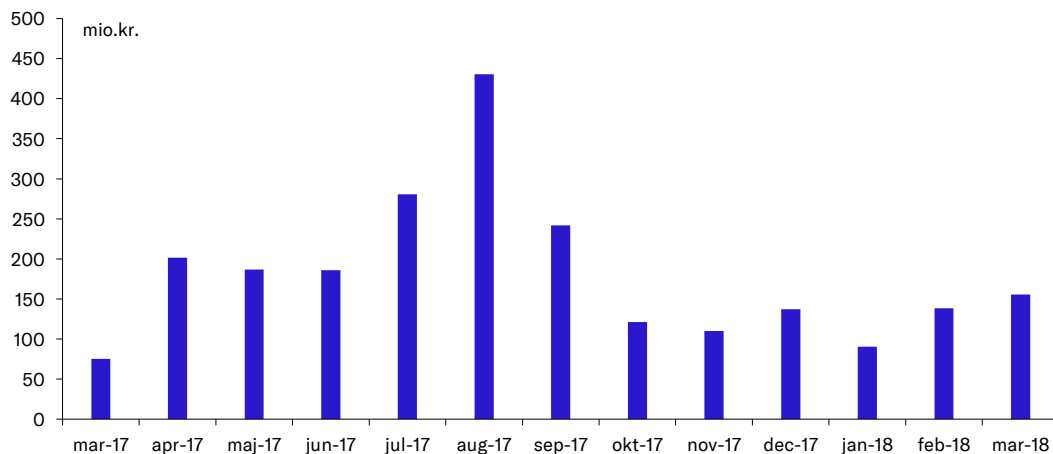
Banksektoren er mærket af flere år med omfattende økonomiske sanktioner. Mange af de store banker i Iran har stor erfaring med international handel, men sektoren er underudviklet. Andelen af nødlidende lån er generelt meget høj, og kapitaliseringen for en række statsejede, men også privatejede banker, er faretruende dårlig. En række banker er sandsynligvis direkte insolvente, men det vurderes som usandsynligt, at staten vil lade bankerne gå ned, men en decideret rekapitalisering lader dog vente på sig, selvom IMF vurderer, at det er presserende

Tabel 6: **Modtagere af dansk vareeksport 2017, rangeret**

1.	Tyskland	102 mia. kr.
2.	Sverige	78,5 mia. kr.
3.	Storbritannien	53,8 mia. kr.
38.	Taiwan	2,5 mia. kr.
39.	Thailand	2,5 mia. kr.
40.	Sydafrika	2,4 mia. kr.
41.	Iran	2,3 mia. kr.
42.	Rumænien	2,2 mia. kr.
43.	Letland	2,2 mia. kr.
44.	Estland	2,0 mia. kr.

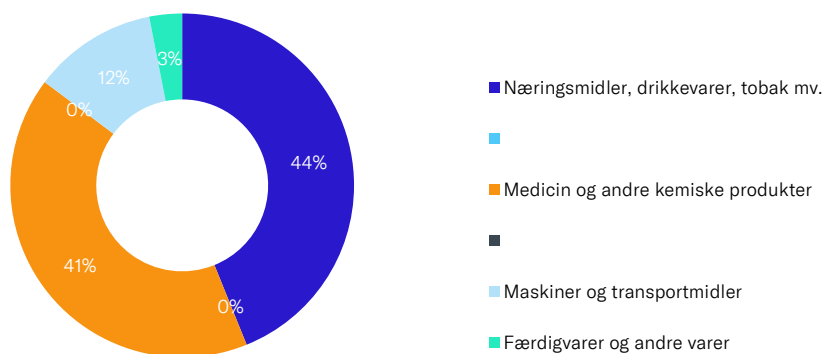
Kilde: Danmarks Statistik

Figur 1: Dansk vareeksport til Iran fra mar. 2017 til mar. 2018

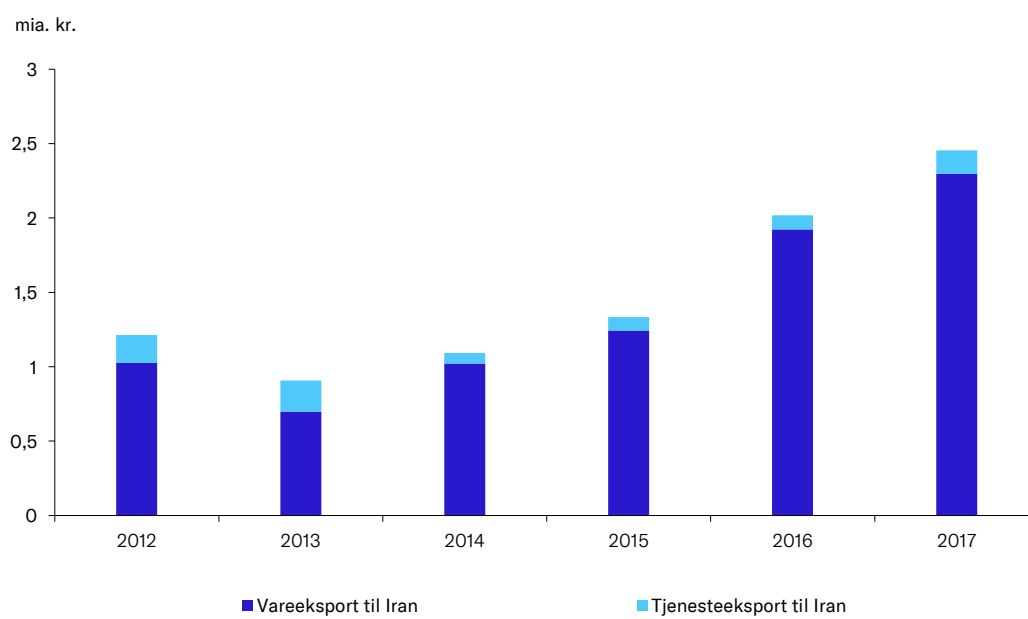
Kilde: Danmarks Statistik

Figur 2: Hovedkomponenter i den danske vareeksport til Iran fra januar til september 2017

Kilde: Danmarks Statistik og Udenrigsministeriets eksportudsiget for Iran

Figur 3: **Dansk vareeksport til Iran fra 2012 til 2017**

Kilde: Danmarks Statistik

Tabel 6: **Hovedkomponenter i den danske vareeksport til Iran**

	2014	2015	2016	2017	2018 Januar	Vækst mio. År-t-dato
Vareeksport i alt, mio. kr.	1.020,6	1.243,8	1.923,3	2.298,9	91,0	
Vækst mio.kr.	320,8	223,1	679,5	375,6		-91,1
Vækst i pct.	45,8%	21,9%	54,6%	19,5%		-50%
Andel af Danmarks vareeksport	0,2%	0,2%	0,3%	0,3%	0,2%	
Hovedkomponenter i eksporten						
Næringsmidler, drikkevarer, tobak mv.	127,8	61,1	144,7	82,4	3,1	-3,6
- Diverse næringsmidler	16,3	49,6	102,4	56,1	1,9	-4,5
- Korn og kornvarer	100,2	2,6	-	1,9	0,0	0,0
- Mejeriprodukter og fugleæg	7,4	5,4	30,3	15,6	1,1	0,9
Råstoffer, ikke spiselige, undt. brændsel	50,7	41,3	45,4	60,2	7,1	-4,7
- Animalske og vegetabiliske materialer	50,3	41,3	45,2	59,0	7,1	-4,7
- Olieholdige frø og frugter	0,4	-	0,2	1,1	0,0	0,0
Mineral, brændsels- og smørestoffer o.l.	-	0,2	0,4	0,1	0,0	0,0
Kemikalier og kemiske produkter	581,0	857,5	1.182,6	1.281,4	46,1	-63,0
- Medicinske og farmaceutiske produkter	454,3	673,5	901,6	940,7	16,1	-72,7
- Kemiske materialer og produkter	43,9	62,8	145,0	134,3	6,1	2,0
- Organiske kemikalier	42,7	70,9	67,5	100,0	15,7	7,1
Forarbejdede varer, primært halvfabrikata	6,5	6,8	18,4	57,4	3,6	-4,9
- Metalvarer	1,5	0,9	5,1	32,5	0,2	-6,0
- Papir og pap	3,0	3,4	5,7	9,8	1,9	1,0
- Varer af ikke-metalliske mineraler	0,7	0,7	3,2	8,2	1,0	0,9
Maskiner og transportmidler	184,6	219,2	420,0	674,5	24,0	-10,1
- Maskiner og -tilbehør til industrien	93,8	124,0	213,8	218,8	15,1	-15,0
- Specialmaskiner til forskellige industrier	51,3	41,3	58,2	229,7	0,1	-0,5
- Elektriske maskiner og apparater	27,9	35,6	38,5	82,8	0,7	-0,8
Færdigvarer og andre varer	70,0	57,7	111,8	142,1	7,0	-4,7
- Diverse forarbejdede varer	45,9	37,1	56,2	59,2	4,6	-3,0
- Tekniske og videnskabelige instrumenter	20,8	15,6	43,4	63,0	1,7	-1,8ss
- Beklædningsgenstande og -tilbehør	0,1	3,5	8,8	14,8	0,0	-0,3

Kilde: Udenrigsministeriet/ Danmarks Statistik

Om Markedsrapport

Markedsrapport er en del af Dansk Erhvervs løbende overvågning af de internationale markeder og udkommer i opdateret version hvert kvartal. Publikationen udarbejdes i samarbejde med en gruppe samarbejdspartnere, der besidder en helt særlig viden om handels- og forretningsvilkår på de vigtigste danske eksportmarkeder. Samarbejdspartnerne er:

EKF – Danmarks Eksportkredit

Har du brug for en kredit til at udvikle din virksomhed eller levere en ordre til en kunde i udlandet? Har din eksportkunde brug for finansiering for at kunne købe dine varer? EKF er Danmarks Eksportkredit, og vi hjælper danske virksomheder frem i verden ved at finansiere jeres forretninger og tage de risici, der kan være forbundet med at handle med andre lande. Som en del af vores arbejde vurderer vi løbende økonomisk og politisk risiko på de fleste eksportmarkeder. Kontakt EKF på 35 46 26 00 eller besøg på www.ekf.dk, hvis din virksomhed har brug for finansiering til eksport eller er underleverandør til eksport.

Det Dansk-Tyske Handelskammer (www.handelskammer.dk)

Udenrigsministeriet (www.um.dk)

Markedsrapport er baseret på en række solide statistikkilder, som Dansk Erhverv finder troværdige: Danmarks Statistik, Eurostat, IMF, WTO, OECD, Danmarks Nationalbank, Verdensbanken og The Economist Intelligence Unit. Gengivelse af materiale fra Markedsrapport skal ske med Dansk Erhverv anført som kilde.

For yderligere information om Markedsrapport, herunder om muligheden for at blive samarbejdspartner, kontakt venligst Michael Bremerskov Jensen, chefkonsulent, EU & International, Dansk Erhverv, på tlf. +45 31 75 24 00 / email: mje@danskerhverv.dk.

For mere om Dansk Erhverv se vores hjemmeside på: www.danskerhverv.dk